

РЕШЕНИЕ

№ 210

гр. София, 16.02.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ТО VI-16, в публично заседание на двадесет и четвърти януари през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Валерия Братоева

при участието на секретаря Снежана П. Тодорова
като разгледа докладваното от Валерия Братоева Търговско дело № 20211100902220 по описа за 2021 година

РЕШИ:

РЕШЕНИЕ №

гр. София, 16.02.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИЯТ ГРАДСКИ СЪД, ТЪРГОВСКО ОТДЕЛЕНИЕ, VI-16 състав, в публично съдебно заседание на двадесет и четвърти януари две хиляди двадесет и трета година, в състав:

СЪДИЯ: ВАЛЕРИЯ БРАТОЕВА

при секретар Снежана Тодорова разгледа докладваното от съдията търговско дело № 2220 по описа за 2021 г. и за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 365 и сл. от Гражданския процесуален кодекс (ГПК).

Образувано е по искова молба, вх. № 27493/17.11.2021 г., предявена от „Е. 87“ ООД, ЕИК *****, за осъждане на „К.Г.М.И. 3“ АД, ЕИК *****, да заплати сумата 36394,80 лева — цена на доставени стоки, за която са издадени данъчна фактура № *****/04.07.2019 г. на стойност 1052,40 лева, данъчна фактура № 0000000193/15.08.2019 г. на стойност 34624,80 лева и данъчна фактура № 0000000194/26.08.2019 г. на стойност 717,60 лева, както и сумата 2911,58 лева — мораторна

неустойка в максимален размер от 8 % върху забавената главница.

Ищецът твърди, че с ответника били в трайни търговски отношения, като последният направил три поръчки за доставка на стоки: № 4500121614/19.06.2019 г. с предмет доставка на текстилни компенсатори, № 4500121943/28.06.2019 г. за доставка на изолационна възглавница и компенсатор Г2-12 и № 4500123547/20.08.2019 г. – за доставка на гъвкав елемент на компенсатор. Стоките по всяка от поръчките били доставени, включително ответникът потвърдил задълженията си по издадените му за цената на стоките фактури, но не ги изпълнил. Това породило задължение за заплащане на мораторна неустойка в уговорения в приложимите към правоотношението общи условия максимален размер от 8 %.

Ответникът оспорва исковете като твърди, че ищецът не изпълнил задължението си да достави качествени стоки, тъй като след инсталирането им в съоръженията му, същите се оказали негодни. Касало се за скрити недостатъци, поради негодност на материалите, от които компенсаторите били изработени. Затова продавачът бил уведомен и на 18.10.2019 г. били подписани уведомление за събитие и уведомление за претенция, съответно такива протоколи били подписани и на 28.10.2019 г. Негодността на материала, от който били изработени закупените компенсатори наложила за задоволяване на потребностите на купувача да се ползват такива закупени от друг доставчик, за които била заплатена цена от 12993,39 лева. Заявява правото да претендира обезщетение за вредите от доставката на негодните вещи, без да разваля договора. Твърди, че доставката по поръчка № 4500121614/19.06.2019 г. следвало да се изпълни до 31.07.2019 г., но изпълнението било осъществено на 15.08.2019 г., съответно била дължима неустойка за забава в размер на 519,37 лева. С посочените вземания предявява възражение за прихващане, което е прието за съвместно разглеждане в настоящото производство.

В допълнителната искова молба ищецът поддържа исковете, като оспорва твърденията доставките по процесните поръчки да са били със скрити недостатъци. Компенсатор Г2-12 бил доставен на 15.08.2019 г., поради което нямало как да е бил вложен в съоръженията на ответника при планови ремонти през месец юни 2019 г.. Уведомления за наличие на скрити недостатъци били дадени във връзка с други поръчки на идентични стоки по договор № 67/27.05.2019 г., във връзка с които бил налице спор по търг. дело № 2222/2021 г. на СГС, VI-10 състав. Уведомяване на продавача за установени недостатъци на стоките по трите процесни поръчки не било налице.

В отговор на допълнителна искова молба ответникът поддържа доводите за неоснователност на предявените искове. Дефектите касали всички доставени от ищеца стоки, тъй като били изработени от един и същ негоден материал. Затова нови уведомления не били съставяни. Признава, че заместващите стоки били закупени много по-рано, но недостатъците на доставените от ищеца стоки, принудили купувача да ги инсталира при ремонта на енергоблоковете вместо да използва доставените му от ищеца стоки.

Съдът, като взе предвид доводите на страните и въз основа на събраните по делото доказателства, намира за установено следното:

Страните не спорят и с определение № 1083/31.03.2022 г. за безспорни и ненуждаещи се от доказване в отношенията помежду им са отделени фактите, че въз основа на поръчка № 4500121614/19.06.2019 г., с предмет доставка на текстилни компенсатори, поръчка № 4500121943/28.06.2019 г., с предмет доставка на изолационна възглавница и компенсатор Г2-12 и поръчка № 4500123547/20.08.2019 г., с предмет доставка на гъвкав елемент на

компенсатор, от ищеца са доставени и предадени на купувача стоките, предмет на поръчките, като за цената им са издадени данъчна фактура № *****/04.07.2019 г. на стойност 1052,40 лева, данъчна фактура № 0000000193/15.08.2019 г. на стойност 34624,80 лева и данъчна фактура № 0000000194/26.08.2019 г. на стойност 717,60 лева, които са счетоводно отразени от всяка от страните, но цената на стоките не е заплатена.

Страните не оспорват, че към правоотношенията им са приложими общи условия, които съдържат уговорена мораторна неустойка в максимален размер от 8 % от забавеното плащане (за възложителя/купувач) и 0,1 % за всеки ден забава, но не повече от 8 % от договорената цена при забавено изпълнение от изпълнителя/продавача – чл. 10 от общите условия.

В чл. 9 от общите условия е предвидено, че всички материали и/или стоки, които се доставят на „К.Г.М.И. 3“ АД трябва да бъдат нови и да отговарят на техническите изисквания по договора, БДС и да са маркирани за съответствие със съществените изисквания, когато са приложими за тях наредбите по чл. 7 ЗТИП.

Представен е договор № 67/27.05.2019 г., сключен между страните за доставка на термо платна за гъвкави компенсатори за прахоприготвящи системи ППС, топла кутия, газоходи и въздуховоди, срещу цена в размер на 224620 лева без ДДС, като в договора (чл. 5) изрично е предвидено при доставка на повредени изцяло или отчасти стоки, при наличие на явни недостатъци и дефекти или при доставка на стоки, които не съответстват на техническата спецификация, купувачът (в договора означен като възложител) да има право да върне стоките или да иска отстраняване на недостатъците за сметка на продавача (означен като изпълнител). За проявилите се през гаранционния срок дефекти, купувачът следвало писмено да уведоми продавача – чл. 5.5 от договора.

Представени са уведомления за претенции от 17.10.2019 г., подписани от представител на „Е. 87“ ООД и от 28.10.2019 г., които не съдържат подпис на представител на продавача, в които уведомления са отразени констатираните нарушения на покритието на горния слой на термоплатното на гъвкав компенсатор Г2-12, съответно на компенсатори Г-14 и Г-17 (предмет на уведомленията от 28.10.2019 г.). В уведомленията изрично е отразено, че се отнасят до компенсаторите, доставени по договор № 67/27.05.2019 г..

В констативен протокол от 14.11.2019 г. на комисия, съставена от представители на купувача и на продавача, са отразени дефектите, за които са съставени уведомленията за претенции от 17.10.2019 г. и 28.10.2019 г., като по отношение на гъвкав компенсатор Г2-12 е отразено, че са доставени 3 броя нови компенсатори по претенция, съгласно т. 5 от договора.

Представена е техническа спецификация, изготвена от „К.Г.М.И. 3“ АД от 12.03.2019 г. за доставка на термо платно за гъвкави компенсатори за ППС, топла кутия, газоходи, въздуховоди, като по отношение на всеки от компенсаторите Г2-12, Г14, Г17 и Г1-3 изискванията са идентични и установяват работна среда с температура 300 градуса и горещи газове от ПК (пещни киселини).

Представени са фактура от 05.04.2017 г. и доказателства за извършено по същата плащане, издадена на „К.Г.М.И. 3“ АД от Ф.К. САС, като е представен и приемно-предавателен протокол от 10.04.2017 г., от който се установява, че предмет на фактурата са текстилни компенсатори, доставени на ответника на 13.04.2017 г..

В производството е прието заключение на съдебно-техническа експертиза, което съдът

цени като компетентно изготвено и съответно на събраните доказателства и въз основа на същото приема, че текстилът, от който са изработени компенсатори Г2-12, Г14, Г17 и Г1-3, не е устойчив на разтвор от 95 - 98 % сярна киселина, устойчив е на амонячна вода със съдържание от 25 -27 % амоняк, но при нагряване от 300 градуса за 72 часа, външното сиво покритие на компенсаторите леко се свива, напуква и образува отвори с дължина около 1 мм и широки до 0,2 - 0,3 мм. При нагряване до 900 градуса, пробите от материалите на процесните доставени компенсатори се деформират, стават чупливи, съответно като извод вещото лице сочи, че компенсаторите не отговарят на техническите изисквания на ответника за термоустойчивост.

В съдебно заседание вещото лице сочи, че в техническите изисквания не е заложена устойчивост на сярна или друг вид киселина, съответно според него в отработените газове от пещите киселини такива не трябва да се съдържат.

Събраните гласни доказателствени средства чрез разпит на свидетелите С.Н.С. и А.К. Ж., установяват безпротиворечиво факта, че „Е. 87“ ООД е доставило на ответника компенсатори, като монтаж на процесните, за цената на които са издадени три фактури, не е осъществен. Монтирани били компенсатори от друга поръчка и те били обект на проверката, за която била съставена комисия с участието на представители на двете страни, сред които и свидетелите. Пукнатини по повърхността на компенсаторите били установени само по отношение на компенсатори Г2-12, Г14 и Г17. Свидетелят Славов поддържа като възможна причина за пукнатините в текстила заваръчни работи. Компенсаторите осигурявали плътността на дымохода, за да се постигне съответната температура и заложения електрически товар на централата. Монтирането им, респ. подмяната се осъществявала само при основен ремонт на енергоблока, затова въпреки дефектирането на компенсаторите, същите не било възможно да бъдат подменени без спирането му.

Други доказателства от значение за правния спор не са ангажирани.

Относно предявения главен осъдителен иск с правна квалификация чл. 327 ТЗ.

Основателността на иска се обуславя от кумулативното наличие на предпоставките: валидно възникнало между „Е. 87“ ООД и „К.Г.М.И. 3“ АД правоотношение, елемент от съдържанието, на което да са задълженията за доставка на стоки (текстилни компенсатори) срещу заплащане на парична сума – тяхна цена; настъпила изискуемост на задължението и релевирано неизпълнение от страна на задълженото лице. Липсата на една от предпоставките води до неоснователност на претенцията за реално престиране на цена на доставена стока.

Фактът на възникнало продажбено правоотношение между страните и извършената доставка на стоки, за цената на които са издадени процесните фактури не е спорен. Не е спорно и неизпълнението на задължението на „К.Г.М.И. 3“ АД да заплати продажната цена, но ответникът твърди неизпълнението се основава на обремененост на доставените стоки със скрити недостатъци, които ги правят негодни за употреба по предназначение.

Задължението за заплащане на парична сума, представляваща цена на движими вещи е насрещно и по волята на страните - еквивалентно на правото на собственост върху тези вещи. Придобиването на това право е с оглед ползване на вещите по предназначение, което се изразява в извличане на полезните им свойства за задоволяване на конкретните потребности на кредитора.

В Тълкувателно решение № 33 от 1.XI.1973 г. по гр. д. № 3/73 г., ОСГК на ВС, е

разяснено, че вещта, обект на договора (без значение от формата на обективизиране на волеизявленията на страните), следва да е в състояние според своето или предвиденото предназначение да служи на купувача за задоволяването на конкретни нужди. С оглед на тях именно той е поел задължението да заплати на продавача продажната цена, а последният въз основа на договора е придобил правото да я получи. Затова цената, дължима от купувача, и качеството на продадената и предадената от продавача вещ са взаимно обусловени. Цената представлява величина, която се счита еквивалент на самата вещ, с оглед на нейното съдържание, свойство, предназначение и качество. Поради това, когато продадената вещ има недостатъци, които според чл. 193, ал. 1 ЗЗД съществено намаляват нейната цена или нейната годност за обикновеното или за предвиденото в договора употребление, купувачът придобива правото да иска от продавача удовлетворение по някой от алтернативно изброените в чл. 195 ЗЗД способи, изборът измежду които е предоставен на купувача.

Съгласно посочената разпоредба, при доставена вещ с недостатъци, купувачът може да върне вещта и да иска обратно цената заедно с разноските за продажбата, да задържи вещта и да иска намаляване на цената или да отстрани недостатъците за сметка на продавача. Ответникът изрично заявява, че не упражнява право да развали договора, а упражнява правото да отстрани недостатъците за сметка на прозавача – чл. 195, ал. 1, предл. последно ЗЗД.

Няма никакво съмнение, че тези потестативни права могат да бъдат упражнени и посредством възражение, противопоставено на предявен от продавача иск за реално изпълнение на задължението за престиране на продажната цена. Възражението е специфично субективно право, което по своята същност е средство за правна защита на материалните права. Когато такова се прави пред съд или арбитраж, то съставлява искане за пълно или частично отхвърляне на предявен иск, въз основа на факти, които обуславят не само временното изключване на принудителното осъществяване на предявеното от ищеца негово субективно право, но водят и до погасяването или до изменението на същото.

В случая купувачът не изпълнява задължението си за заплащане на цената на доставените му движими вещи, тъй като продавачът не е изпълнил задължението да достави такива, които съответстват на установените технически изисквания и по-конкретно на изискването за термоустойчивост на температура от 300 градуса по Целзий.

Принципно несъответна на техническите изисквания термоустойчивост съставлява скрит недостатък, който не би могъл да бъде установен при обикновен преглед на доставените компенсатори, включително и при полагане на грижата на добрия търговец – чл. 324 ТЗ, тъй като този недостатък се проявява след излагане на компенсаторите на температурно въздействие в работна среда, което надхвърля обхвата и съдържанието на обикновения преглед.

В случая, съдът намира, че установените от купувача технически изисквания за термоустойчивост на компенсаторите (300 градуса по Целзий) са били известни на продавача „Е. 87“ ООД, което е страна по договор № 67/27.05.2019 г., а техническата спецификация, която установява необходимата термоустойчивост на вещите, съставлява негово приложение № 2. Предмет на посочения договор са движими вещи, идентични на тези, доставени по процесните 3 фактури, за които страните твърдят, че били поръчани, за да допълнят необходимите на „К.Г.М.И. 3“ АД количества, но не са въведени в експлоатация и по същество не са проявили недостатъците, тъй като не са били подложени на температурни въздействия.

Доколкото обаче допълнително доставените компенсатори са идентични на тези, за които са констатирани недостатъците, които ги правят негодни за употреба по предназначение, то тези вещи също са обременени от недостатъците, което обстоятелство е установено в настоящото производство от заключението на съдебно-техническата експертиза, с оглед проведените от вещото лице изпитвания на термоустойчивостта на проби от допълнително доставените компенсатори (именно процесните) и заключението категорично установява, че същите не отговарят на установените технически изисквания за термоустойчивост.

Това несъответствие с техническите изисквания, представляващо скрит недостатък, който препятства ползването на компенсатори Г2-12, Г14, Г17 и Г1-3 по предназначение е известно на продавача „Е. 87“ ООД, с оглед отправените му уведомления в протоколи от 17.10.2019 г. и от 28.10.2019 г. (факт, който ищецът изрично признава), касаещи доставките на компенсатори по договор № 67/27.05.2019 г., поради което и приложима е разпоредбата на чл. 194, ал. 2 ЗЗД, която не изисква уведомяване на продавача, когато той е знаел недостатъка. При субективна известност на продавача за несъответна термоустойчивост на доставените компенсатори, уведомление за установения недостатък не е необходимо, за да запази купувачът правата си по чл. 195, ал. 1 ЗЗД.

Позоваването на изтекла давност по чл. 197 ЗЗД от страна на ищеца е обективизирано за първи път в представеното становище по същество на спора (след приключване на устните състезания) и затова като преклудирано не следва да се обсъжда.

В обобщение: доставените по процесните фактури движими вещи са обременени от скрит недостатък – несъответна на техническите изисквания термоустойчивост, който недостатък ги прави негодни за употреба по предназначението, за което са закупени, като тези недостатъци са били известни на продавача „Е. 87“ ООД, затова и не е било необходимо същият да бъде нарочно уведомен.

В решение № 156 от 30.10.2012 г. по т. д. № 772/2011 г., Т. К., II Т. О. на ВКС, е разяснено, че съгласно чл. 195, ал. 1 ЗЗД, при продажба на вещь с недостатъци, които съществено намаляват нейната цена или нейната годност за обикновеното или за предвиденото в договора употребление, купувачът може да върне вещта и да иска обратно цената заедно с разносните за продажбата, да задържи вещта и да иска намаляване на цената или да отстрани недостатъците за сметка на продавача. Първата от трите възможности предполага преустановяване на облигационната връзка между страните, а останалите две възможности са приложими при запазване на правоотношението. Доколкото продажбата на вещь с недостатъци представлява неизпълнение на договора за продажба от страна на продавача /неточно изпълнение по отношение качеството на вещта/, то преустановяването на облигационната връзка между страните се осъществява чрез разваляне на сключения между тях договор. Правото на купувача да върне на продавача вещта с недостатъци представлява всъщност упражняване на правото да развали едностранно договора за продажба. Касае се за един особен случай на приложение на установеното в общата разпоредба на чл. 87 ЗЗД право за разваляне на договорите поради неизпълнение, чиято специфика е единствено в това, че не се изисква неизпълнението да е виновно и не се предоставя подходящ срок за изпълнение, но не и досежно начина, по който се разваля договора - чрез едностранно изявление. Реституцията на разменените престации се явява само закономерна последица от развалянето на договора, съответно при неизпълнена от купувача престация на цената, той се освобождава от това задължение, но следва да върне получените стоки. Именно защото развалянето прекратява правната връзка между страните,

то само в тази конкретна хипотеза, купувачът се освобождава от правното си задължение да заплати цената на доставените му стоки, обременени със скрити недостатъци. Разваляне на договора ответникът не твърди, напротив. Същият в отговора на исковата молба претендира само вредите от неизпълнението на продавача, но това означава, че продажбеното правоотношение между страните се запазва, съответно задължението за заплащане на цената на доставените компенсатори продължава да обременява правната сфера на „К.Г.М.И. 3“ АД.

По изложените съображения, в хипотеза на запазване на правоотношението (при неупражнено право на разваляне по смисъла на чл. 195, ал. 1, предл. 1 ЗЗД), задължението за заплащане на продажната цена, което е изискуемо, тъй като са изтекли 30 дни от доставката по всяка от процесните фактури, подлежи на установяване и принудително осъществяване. Затова предявеният главен иск е основателен и се налага да бъде уважен.

Относно предявения акцесорен осъдителен иск с правна квалификация чл. 92, ал. 1 ЗЗД.

Неустойката е акцесорно съглашение, с предмет задължението на неизправна страна по правна сделка да престира определена (глобално или в процент) парична сума в обезщетение на вредите от неизпълнението на породено главно задължение, без да е необходимо същите да бъдат доказвани. Следователно, за да възникне вземането на „Е. 87“ ООД за мораторна неустойка е необходимо да са осъществени предпоставките: наличие на валидно главно задължение, договорено обезпечаващо го акцесорно задължение за неустойка, което е действително и осъществено неточно във времево отношение изпълнение на главното задължение.

Искът е неоснователен.

В решение № 53 от 16.09.2022 г. по т. д. № 1391/2020 г., Т. К., II Т. О. на ВКС, е разяснено, че неустойката представлява форма на договорна отговорност. Договорната неустойка е договорна клауза с акцесорен характер, с която страните уговарят отговорност при неизпълнение на задължение. Задължението за неустойка се поражда от факта на неизпълнение на това договорно задължение, което тя обезпечава и обезщетява. Затова неустойка се дължи от неизправната страна по договора, когато е налице онази форма на неизпълнение, за която тя е уговорена. За да бъде ангажирана отговорността на длъжника на основание разпоредбата на чл. 92, ал. 1 ЗЗД, е необходимо да са налице следните предпоставки: 1). да съществува задължение; 2). това задължение да не е изпълнено или да не е изпълнено точно; 3). неустойката да е уговорена между страните и 4). **кредиторът да е изпълнил задължението си или да е бил готов да го изпълни.**

Следователно една от предпоставките на чл. 92 ЗЗД за присъждане на неустойка за неизпълнение на договорно задължение е претендиращият неустойката кредитор да е изпълнил или да е бил готов да изпълни собствените си задължения по договора. В съответствие с основния правен принцип, че никой не може да черпи права от собственото си противоправно поведение, кредиторът не би могъл да претендира неустойка за договорно неизпълнение от длъжника, ако самият той не е изпълнил или не е имал готовност да изпълни насрещните си задължения така, както изисква законът (чл. 63 ЗЗД). От значение обаче е наличието на връзка между двете задължения - изпълнението на едното задължение да предполага изпълнението на другото, т. е. изпълнението на съпоставяните насрещни задължения да е в корелация, както и изискуемостта им да е възникнала по едно и също време. В посочения смисъл е константната практика на ВКС, обективизирана в решение №

105/02.07.2014 г. по т. д. № 2617/2013 г. на ВКС, ТК, II т. о., решение № 21/12.07.2010 г. по т. д. № 470/2009 г. на ВКС, ТК, II т. о., решение № 164/03.02.2016 г. по т. д. № 1890/2014 г. на ВКС, ТК, I т. о., решение № 23/13.03.2018 г. по гр. д. № 1740/2017 г. на ВКС, ГК, III г. о. и други.

В случая е сключен договор за покупко-продажба на компенсатори, които да съответстват на установените технически изисквания, за да удовлетворят конкретните нужди на купувача, срещу което именно задължение е дължима тяхната цена и изпълнението на купувача е обусловено от изпълнението на задължението на продавача да достави технически съответни на температурните изисквания стоки. Затова договорната неустойка не се дължи, ако страната, която я претендира, не е изпълнила или не е имала готовност да изпълни насрещните си задължения по договора, когато е налице връзка между двете задължения - изпълнението на едното задължение да предпоставя изпълнението на другото, т. е. изпълнението на съпоставяните насрещни задължения е в корелация. Неизпълнението на продавача да достави необременени с недостатъци стоки го лишава от правото да му бъде престоирана неустойка за забавено плащане на цената им.

При извод за основателност на главния иск, съдът дължи да разгледа предявеното от ответника „К.Г.М.И. 3“ АД възражение за прихващане с насрещни негови вземания – за обезщетение на вредите от доставените негодни компенсатори и за мораторна неустойка, тъй като е настъпило вътрешнопроцесуалното условие за това.

С оглед вече изложеното да са доставени компенсатори, които са негодни за ползване по предназначение, за купувача е породено правото по чл. 195, ал. 1, предл. последно ЗЗД да претендира обезщетение за направените разходи във връзка с отстраняване на недостатъците на компенсаторите, които разходи се изразяват в стойността на компенсаторите, с които купувачът е заменил обременените с недостатъци такива, т. е. стойността на заместващото материално благо, представлява разход и вреда от неизпълнението на продавача. Ищецът „Е. 87“ ООД не оспорва размера на претендираната като разход сума - 12993,39 лева, който се установява и от представените счетоводни документи.

Обстоятелството, че заместващите вещи са придобити от „К.Г.М.И. 3“ АД в по-ранен момент (2017 г.), не променя извода, че стойността им представлява релевантен разход, относим към отстраняване на недостатъците, тъй като тези компенсаторите са били монтирани за изпълнение на същата функция, за която е сключен договора за продажба с „Е. 87“ ООД и са използвани за удовлетворяване на същия кредиторски интерес.

Вземането за претендираната мораторна неустойка в размер на сумата 519,37 лева, дължима за забавена доставка на поръчаните на 19.06.2019 г. компенсатори на стойност 34624,80 лева, съдът приема да е възникнало в правната сфера на „К.Г.М.И. 3“ АД, но в различен от претендирания обем, по следните съображения.

В случая и двете страни в производството се позовават на неустоечни клаузи, съдържащи се в общите условия, затова същите следва да се приемат за приложими към процесното правоотношение.

Уговорената неустоечна клауза за заплащане на 0,1 % от стойността на стоките, доставката на които е забавена, но не повече от 8 %, е валиден източник на правни последици.

В решение № 228 от 21.01.2013 г. по т. д. № 995/2011 г., Т. К., II Т. О. на ВКС, постановено по реда на чл. 290 ГПК, е прието, че неустойката освен обезпечителна и

обезщетителна функция, има и наказателна функция, тъй като е предназначена да санкционира неизправния длъжник в случай на виновно изпълнение на договора. За да възникне правото на неустойка обаче, уговорката за дължимостта ѝ не трябва да противоречи на императивните правни норми на закона и на добрите нрави, разглеждани като неписани морални норми, израз на принципите за справедливост и добросъвестност в гражданските и търговските правоотношения. Противоречието със закона и/или с добрите нрави прави уговорката за неустойка нищожна по силата на чл. 26, ал. 1, пр. 1 и пр. 3 ЗЗД и пречатства възникването на вземането и на задължението за неустойка.

Предпоставките и случаите, при които уговорената в договор неустойка е нищожна поради накърняване на добрите нрави, са изяснени в т. 4 от Тълкувателно решение № 1/15.06.2010 г. по т. д. № 1/2009 г. на ОСТК на ВКС. Според дадените с решението указания, преценката дали една неустойка е нищожна от гледна точка на добрите нрави се прави за всеки конкретен случай към момента на сключване на договора, като клаузата за неустойка е нищожна поради накърняване на добрите нрави (чл. 26, ал. 1 ЗЗД) във всички случаи, когато е уговорена извън присъщите на неустойката обезщетителна, обезщетителна и санкционна функции.

Добрите нрави по смисъла на чл. 26, ал. 1 ЗЗД са неписани морални норми с правно значение, нарушаването на които има същата правна последица като противоречието със закона - нищожност на договора, поради което при предявен иск за присъждане на неустойка съдът следи служебно за съответствието на уговорката за неустойка с добрите нрави като абсолютна предпоставка за нейната действителност.

Константната практика, формирана по повод искове, с предмет вземания за мораторна неустойка, е категорична, че съдът е длъжен да следи служебно за спазването на добрите нрави, като при разрешаване на спор за заплащане на неустойка съдът дължи самостоятелна преценка за действителността на неустоечната клауза, независимо дали страните са се позовали на нищожността ѝ – в този смисъл решение № 247/11.01.2011 г. по т. д. № 115/2010 г. на ВКС, II Т. О. и решение № 229 от 21.01.2013 г. по т. д. № 1050/2011 г., на ВКС, II Т. О.

В изпълнение на служебното задължение за изследване валидността на уговорената клауза за неустойка, преценена към пораждаване на задължението, съдът намира, че същата не противоречи на закона, нито на добрите нрави, тъй като уговореният размер от 0,1 % дневно от стойността на стоките, по отношение на които е налице забава в доставката, но при уговорен красен предел от 8 %, не нарушава принципа на справедливост – в съдебната практика дори по-висок размер на мораторната неустойка от 0,5 % на ден, уговорена между търговци (страните са такива по правноорганизационната си форма) се счита, че не обуславя нищожност на клаузата – в този смисъл изрично решение № 4 от 25.02.2009 г. по т. д. № 395/2008 г., Т. К., I Т. О. на ВКС. Налага се извод, че неустоечната клауза е изцяло действителна и поражда целените от страните правни последици – възникване на задължение за престиране на обезщетение за забавено изпълнение.

Видно от документа, съдържащ заявяването на стоките - поръчка № 4500121614/19.06.2022 г. срокът за доставка на компенсаторите, посочен в същата е 31.07.2019 г., като компенсаторите са доставени на 15.08.2019 г. – с 14 дни забава, съответно за този период е дължима мораторна неустойка от 0,1 % дневно или 1,4 % върху стойността им (34624,80 лева), която възлиза на сумата 484,75 лева, до който размер в тежест на „Е. 87“ ООД е възникнало задължение за престиране на мораторна неустойка.

Така ответникът „К.Г.М.И. 3“ АД е носител на изискуеми вземания от „Е. 87“ ООД в размер на 13478,14 лева, с който следва да бъде прихванато задължението за заплащане на цената на доставените стоки и съответно предявеният от ищеца иск да бъде отхвърлен за разликата над 22916,66 лева (36394,80 лева - 13478,14 лева) като погасен чрез прихващане.

С оглед изхода на спора, право на присъждане на разноските за производството се поражда за всяка от страните, с оглед уважената, респ. отхвърлена част от исковете. Ищецът „Е. 87“ ООД доказва извършени разноси в размер на 5032,66 лева, съгласно представен списък по чл. 80 ГПК, от които в приложение на чл. 78, ал. 1 ГПК следва да му се присъди сумата 3934,17 лева. Ответникът „К.Г.М.И. 3“ АД доказва разноси в размер на 13817,81 лева, от които има право на 5761,66 лева.

При тези мотиви, съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА „К.Г.М.И. 3“ АД, ЕИК *****, да заплати на „Е. 87“ ООД, ЕИК *****, на основание чл. 327, ал. 1 ТЗ, сумата 22916,66 лева (двадесет и две хиляди деветстотин и шестнадесет лева и шестдесет и шест стотинки) – дължима продажна цена за доставени стоки, за която са издадени данъчна фактура № *****/04.07.2019 г. на стойност 1052,40 лева, данъчна фактура № 0000000193/15.08.2019 г. на стойност 34624,80 лева и данъчна фактура № 0000000194/26.08.2019 г. на стойност 717,60 лева, ведно със законната лихва върху тази сума от предявяване на исквата молба – 16.11.2021 г. до окончателното □ погасяване, както и на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, сумата 2934,17 лева (две хиляди деветстотин тридесет и четири лева и седемнадесет стотинки) – разноси за производството, като отхвърля главния иск за разликата над сумата 22916,66 лева до предявения размер от 36394,80 лева като ПОГАСЕН чрез прихващане с насрещно вземане на ответника в размер на сумата 12993,39 лева – обезщетение за вредите от доставка на обременени със скрити недостатъци стоки (чл. 195, ал. 1, предл. последно ЗЗД) и в размер на сумата 484,75 лева – мораторна неустойка за 14 дни забава на доставката по стоки по поръчка № 4500121614/19.06.2019 г., както и ОТХВЪРЛЯ иска, с правна квалификация чл. 92, ал. 1 ЗЗД за заплащане на сумата 2911,58 лева – мораторна неустойка в максимален размер от 8 % върху забавената главница.

ОСЪЖДА „Е. 87“ ООД, ЕИК *****, да заплати на „К.Г.М.И. 3“ АД, ЕИК *****, на основание чл. 78, ал. 3 ГПК, сумата 5761,66 лева (пет хиляди седемстотин шестдесет и един лева и шестдесет и шест стотинки) – разноси за производството.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване пред СОФИЙСКИЯ АПЕЛАТИВЕН СЪД в двуседмичен срок от връчването му на страните.

СЪДИЯ:

Съдия при Софийски градски съд: _____